Párkapcsolatok nagy korkülönbséggel

Czégényi Margit

A párkeresés hagyományosan a fiatal felnőttek központi életfeladata, mégis, gyakorlatilag bármely korosztályban találunk olyan férfiakat és nőket, akik megözvegyülés, válás vagy későre halasztott párválasztás miatt kénytelenek ezzel a kihívással szembesülni.

Hogy kit választunk társnak, sok tényezőtől függ, mint az érzelmi, intellektuális és pszichoszexuális érettségünk, vagyis tükrözi az egész személyiségünk fejlettségi állapotát. Hazai úttörő párkapcsolati kutatónk, Szilágyi Vilmos, a párválasztási érettség egyik fő jellemzőjeként azt a képességünket fogalmazza meg, hogy a személyiségünkhöz illő partnert találjunk, és vele kölcsönösen kielégítő intim kapcsolatban tudjunk élni.

Partnerválasztásunk többnyire tudattalan folyamat, amit az önmagunkról alkotott képünk, az önértékelésünk, az ideálunk, az önmagunkra és másokra vonatkozó elvárásaink rendszere mind-mind befolyásol. A pszichoanalitikus megfigyelések Sigmund Freud iránymutatásával rávilágítottak, hogy a háttérben meghúzódó szülői minták, a gyermekkori kielégített szükségleteink vagy éppen kielégítetlen vágyaink, esetlegesen elszenvedett traumáink mély lenyomatot hagynak bennünk, és az egész életvitelünkre és kapcsolatainkra kihatnak.

Evolúciós megközelítésből nézve, a párválasztásnak a célja az emberi faj fenntartásának biztosítása. Ennek megfelelően a férfiak ösztönösen azokhoz a nőkhöz vonzódnak, akik külső megjelenésükben a termékenység jegyeit hordozzák, azaz fiatalok, nőiesen csinosak, egészségesek. A nőkből pedig azok a férfiak váltják ki a vonzalmat, akik erősek, határozottak, vélhetően védelmet és biztonságot képesek nyújtani fizikai és egzisztenciális téren egyaránt, mind nekik, mind az utódoknak.

Azonban a párválasztásnak vannak tudatos dimenziói is. A különböző történelmi korszakokban eltérő motivációk hajtották a nőket és a férfiakat egymás karjaiba.

Kodály Zoltán 77 évesen vette el a 19 éves Péczely Saroltát

Fotó: MTI

Az ókorban a szerelem nem kapott szerepet a házasságkötésben, pusztán két család gazdasági megállapodása volt. A férfiak megvásárolták a nőket az apjuktól, vagyontárgyaknak tekintették őket. Sok esetben családon belül köttettek a házasságok, ha a családi vagyon megkívánta. A görögöknél például a lány az apa legközelebbi férfi rokonához ment feleségül, ha nem volt fiúörökös a családban, hogy megmaradjon a vagyon. Szintén az ókori Görögországban a szerelemnek és a szexualitásnak egy különös formáját gyakorolták a férfiak, a pederasztiát. Az idősebb férfiaknak jogukban állt beleszeretni és udvarolni egy ifjú fiúnak, amit nyilvánosan is felvállalhattak. Az idősebbek így mintát nyújtottak a férfias viselkedésre, és egyben bevezették a fiatalokat a szexualitás gyakorlatába. Majd a 30-as éveik környékén megnősültek a férfivá ért ifjak.

A középkorban még mindig a gazdasági megfontolások vezérelték a családalapítást, ugyanakkor a házasság előtti és a házasságon kívüli szexuális élet sem volt ritka Európa-szerte, aminek köszönhetően megszaporodott a törvénytelen kapcsolatból született gyermekek száma.

Az újkori családban megjelenik a polgári intimitás, egyre nagyobb teret nyer az érzelmeken alapuló, szabad párválasztás. A mai modern európai ember párkapcsolati választását – ritka kivételektől eltekintve – nem korlátozzák a szülők, legfeljebb az elvárásaik nyílt vagy burkolt megfogalmazásával igyekeznek az általuk jónak gondolt irányba terelni a felnőtt gyermekeik döntését. A párválasztások hosszmetszeti képéből kitűnik, hogy a szerelmi házasságok viszonylag újkeletűek.

Ugyanakkor a válási statisztikák borús képe alapján azt is láthatjuk, hogy a régi idők frigyei tartósabbnak bizonyultak, mint a modern társadalmunk szabad akaraton és érzelmeken alapuló családi közösségei.

KOROSODÓ FÉRFI, FIATAL NŐ

Azokban az időkben, amikor a családi vagyon egyesítése volt a házasságkötés fő célja, gyakori jelenség volt a fiatal nő – korosodó férfi nász. Mi késztetheti az embereket napjainkban arra, hogy sokkal idősebb vagy fiatalabb partnert válasszanak? Hogyan lobban lángra köztük a szerelem?

Egy nagyon fiatal nő különlegesebb odafigyelést és védelmet remélhet egy jóval idősebb partnertől, mint egy vele egykorútól. Az érett férfi élettapasztalata, a hosszú évek során felépített egzisztenciája, kapcsolati tőkéje és kifinomult stílusa kecsegtető lehet az ifjú lány számára. Ha kellő energiát szentel a férfi, hogy jól karbantartsa a fizikumát, a külső megjelenése is vonzó maradhat. Mindez együtt romantikus érzelmeket ébreszthet a lányban. Felmerülhet az apakomplexus lehetősége is a nő részéről, azaz olyan hiányt tölthet be az idősebb partner, amit kislány korában az apa nem tudott teljesíteni, például a sok munka és távollét miatt keveset foglalkozott vele, esetleg korán elhunyt vagy elváltak a szülők, ezért kevés időt tudtak érdemben együtt tölteni.

A korosodó férfi számára jutalomértékű, ha egy fiatal nő megtiszteli a figyelmével és vonzalmával. Különösen, ha már túl van egy-két megfáradt, elhidegült párkapcsolaton vagy házasságon, és erős benne a bizonyítási vágy, hogy továbbra is jó és kívánatos partner. Ez lehet önigazolás vagy mások felé bizonyítás. Nem ritka, hogy a volt partnernek szól a különös párválasztás, mintegy jelezve, milyen értékes társról mondott le az ő személyében. Az idősebb férfinak kívánatos az ifjú hölgy esztétikai megjelenése, feszes bőrének bársonyos érintése, szexuális vonzereje, termékenysége, esetleg az alakíthatósága és rugalmassága, ami a még ki nem alakult szokásait illeti.

Ha párrá formálódnak, az idő múlásával azonban felmerülhetnek új kérdések. Ha a fiatalabb fél ambiciózus, befejezi a tanulmányait, közben épülnek az emberi kapcsolatai, egyre magabiztosabbá és önállóbbá válik, már nem föltétlenül igényli az atyáskodó magatartást a társától, adott esetben zavaróvá is válhat. Egy 20 éves nő nagyobb eséllyel csodálja a sikereiért a 40 éves társát, aki már elért valamit az életben, mint egy 40 éves nő a 60 éves partnerét. A kapcsolatuk dinamikáját más erők

Ady Endre felesége Csinszka, 17 évvel volt fiatalabb a költőnél

AZOKBAN AZ IDŐKBEN, AMIKOR A CSALÁDI VAGYON EGYESÍTÉSE VOLT A HÁZASSÁGKÖTÉS FŐ CÉLJA, GYAKORI JELENSÉG VOLT A FIATAL NŐ – KOROSODÓ FÉRFI NÁSZA.

kezdik mozgatni, sokkal kiegyenlítettebbé válnak a kezdeti, tapasztalatokra épülő különbségek, így együtt szükséges változniuk ahhoz, hogy a kapcsolatuk harmonikus maradjon.

Kevesebb számban, de láthatunk olyan párokat is, ahol a hölgypartner az idősebb. A fentiekben felsorolt, korosabb férfiakra jellemző motiváló tényezők érvényesek lehetnek az idősebb nőkre is, annyi különbséggel, hogy az anyáskodó viselkedés dominál náluk. Az ifjú férfi üdesége, kicsattanó energiája, felfokozott szexualitása imponáló lehet a nőnek, visszaadva a saját fiatalságának az illúzióját. A fiatal férfi pedig sok esetben erotikus tapasztalatokat, érzelmi vagy anyagi támogatást, anyakomplexus esetén anyai gondoskodó figyelmet remél a kapcsolattól.

KÜLÖNBÖZŐ ÉLETFELADATOK

A 10-15 év korkülönbség megosztja a közvéleményt, hogy soknak számít-e. A 20-30 év viszont már a legtöbb ember számára jelentős különbség. Mégis találunk 30-40 éves, vagy még nagyobb korkülönbséggel működő párokat is. Zeneszerzőnk, Kodály Zoltán jeles példája ennek, hisz második felesége 58 évvel volt fiatalabb nála, 77 évesen vette el a 19 éves Péczely Saroltát. A korban le-fel csúszkáló pártalálásra is van példa, ami szintén nem csak napjainkban fordul elő, gondoljunk csak híres költőnkre, Ady Endrére, akinek szerelme, Léda, a 8 évvel idősebb jómódú hölgy volt, majd élete vége felé házastársa, Csinszka, a 17 évvel fiatalabb költőnő.

Mai híres embereket pásztázva, a színészek és zenészek között is jócskán találunk példát a generációkat áthidaló párkapcsolatra. George Clooney, a megrögzött agglegény fejét egy 17 évvel fiatalabb jogásznő kötötte be. Michael Douglas és Catherine Zeta-Jones között 25 év a korkülönbség. Demi Moore 16 évvel fiatalabb párt választott Ashton Kutcher személyében, és Madonna választásai is arról tanúskodnak, hogy az ifjú férfiak mozgatják meg a fantáziáját.

Vannak köztük sikeresen működő kapcsolatok, és drámaian végződők is. Mire érdemes figyelnünk, ha személyesen megérint ez a helyzet? Minden kapcsolatban akadnak buktatók, most szegezzük a figyelmünket kifejezetten a generációs különbség okozta nehézségekre. Fiatalabb és idősebb korban jellemzően mások az életfeladatok, az életcélok, köszönhetően annak, hogy más életciklusban vannak. Az ifjabb fél még esetleg tanul, mozgalmasabb szórakozásra vágyik, keresi az erőteljesebb impulzusokat. Ha az idősebb fél nem élte még ki ezen vágyait, a kapcsolat elején kedvére lehet, azonban az idő múlásával könnyen belefáradhat, ha nem bírja tartani a feszített tempót. Az energiaszintje már nem a régi. A baráti körök egyeztetése sem mindig egyszerű. Egyrészt, hogy ők maguk elfogadják a társuk barátait, másrészt, hogy a meglévő barátok befogadják a tőlük eltérő korú, megjelenésű, stílusú, gondolkodású társat. Paradox módon, a barátok vagy családtagok részéről tanúsított értetlenség növelheti az összetartozás érzését, hisz miközben önmaguknak, egymásnak és a környezetüknek is folyamatosan bizonygatják a kapcsolatuk létjogosultságát és stabilitását, ez a küzdelem a közös ügyért egy speciális célt ad nekik.

Michael Douglas és Catherine Zeta-Jones – 25 év a korkülönbség

HOGY HIDALHATÓ ÁT A NAGY KORKÜLÖNBSÉG?

Ha közös értékrendre, hasonló világszemléletre és mély vonzalomra épül a kapcsolat, az idő előrehaladtával is megmaradhat a szeretet, vonzódás és tisztelet egymás iránt, amire folyamatosan építhetnek, és ezáltal együtt fejlődhetnek. Persze felmerülhet, hogy mit kapnak ettől a kapcsolattól, és miről kell lemondaniuk érte, hogy működőképes legyen? A gyermekvállalás aktualitása gyakran felbukkanó kérdés, különösen, ha az idősebb félnek már vannak gyermekei az előző házasságából. Igaz, ez hasonló korosztálynál is előfordulhat, ha más életciklusban vannak, például a negyvenes elvált férfinak van két gyermeke, a negyvenhez közelítő nőnek nincs, és nagyon vágyna saját csemetére. Ha erős az érzelmi elköteleződés, általában sikerül olyan kompromisszumos megoldást találniuk, amely mindkét fél számára kielégítő.

ÚGY AZ URAKNÁL, MINT A HÖLGYEKNÉL ÚGY TŰNIK, HOGY AZ IDŐ MÚLÁSÁVAL, A KOROSODÁSSAL, NAGYOBB VALÓSZÍNŰSÉGGEL FORDULNAK ELŐ SZÉLSŐSÉGES VÁLASZTÁSOK.

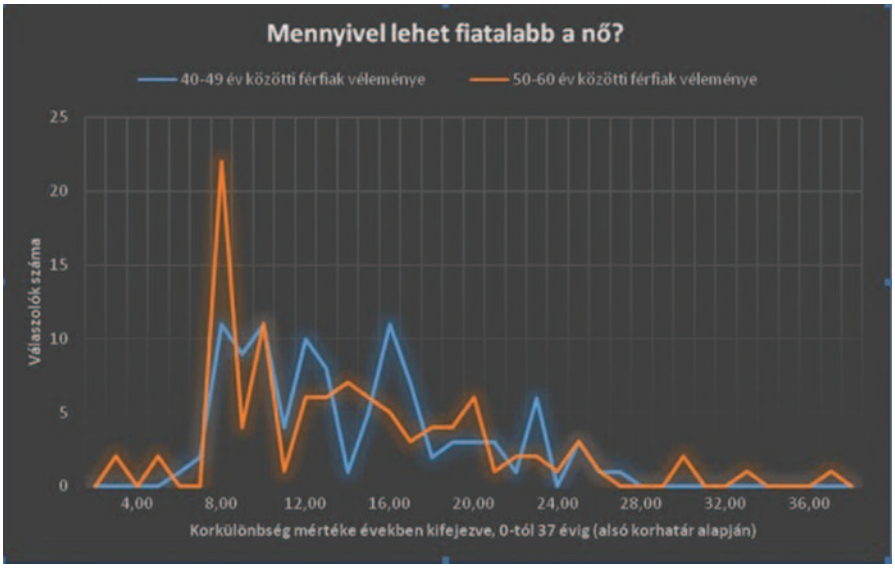

A realitás talaján állva, esetenként eleve rövidtávra terveznek a párok, ha úgy érzik, nincs jövője a kapcsolatuknak, de esélyt adnak maguknak, hogy napokra, hetekre vagy hónapokra boldogok legyenek egymással, ezzel is gazdagítva az élményvilágukat.

KETTŐS MÉRCE?

Egy ötvenes férfi, akinek 25 éves barátnője van, akivel boldogok, egyáltalán nem biztos, hogy empátiával fogadja, ha a huszonéves lánya az ötven körüli szerelmével állít haza. Férfiként és apaként más szűrőn keresztül nézi a világot. Félti a lányát egy olyan kapcsolattól, amelyben ő maga örömmel lubickol. Hol itt az igazság?

Saját kis mintán végzett adatgyűjtésemben arra voltam kíváncsi, ki milyen korosztályt jelöl meg, mint vágyottat, egy népszerű internetes ismerkedési fórum publikus oldalain. Ha 15-20-30 éves korkülönbséget keresünk, legalább az egyik félnek óhatatlanul az érettebb korosztályhoz kell tartoznia. Az idősebb férfi-fiatal nő viszonylatában két korcsoportot néztem: a 40-49 és az 50-60 év közötti értelmiségi férfiak elképzeléseit a leendő kedves életkoráról.

Összesen 206, azaz 103 negyvenes és 103 ötvenes férfi adatlapját néztem át. Elsősorban az érdekelt, mit jelölnek meg, mint alsó korhatárt. A felső korhatárra röviden kitérve, általában a mínusz 3-6 év szerepelt (például 41 éves férfi 30-37 éves nőt keres), de elvétve előfordult azonos kor megjelölése vagy akár 2-3 év pluszba is (például 53 éves férfi 30-55 éves nőt). Ezt a kérdést érdemes óvatosan kezelnünk, mivel tapasztalataim szerint a társkereső oldalakon gyakran fiatalabbnak tüntetik fel magukat a párkeresők, mint amennyi a valós koruk. Ez a gyakori ferdítési stratégia akár 5-10 év letagadásához is vezethet mind a férfiak, mind a nők részéről. Tehát a paramétereket elemezve számíthatunk rá, hogy a kapott eredményeknél nagyobb korkülönbség származna, ha hazugságvizsgáló felügyeletével jelölnék be az emberek a korukat.

A grafikonon ***(1.)*** láthatjuk, hogy a negyvenes férfiak 92%-a a 8-23 éves maximális korkülönbséget tudja leginkább elképzelni, ami a 8, 10, 12 és 16 éves korkülönbségekben csúcsosodik ki.

Az ötvenes urak, ha az átlagot nézzük, kisebb korkülönbséget favorizáltak, ugyanakkor néhány esetben szélsőségesebb értékeket találunk. Míg a 40-eseknél maximum 27 év különbség fordult elő, az 50-esek között akadt 4%, aki a 30, 33 illetve 37 évet is pártolta. Vagyis a huszonéves hölgyeket még mindig célközönségnek tekintették. Leggyakrabban azonban a 8 és 10 évnyi maximális korkülönbség volt nyomon követhető. Mivel a 20-30 év közötti nők nagyon kedveltek, megnéztem, ők milyen korú férfiakra vágynak? Náluk a megjelölt felső korhatár volt a fő kérdés. Érdekesnek tűnt a 40-50 év közötti nőket is megvizsgálni, hogy összehasonlítsuk,

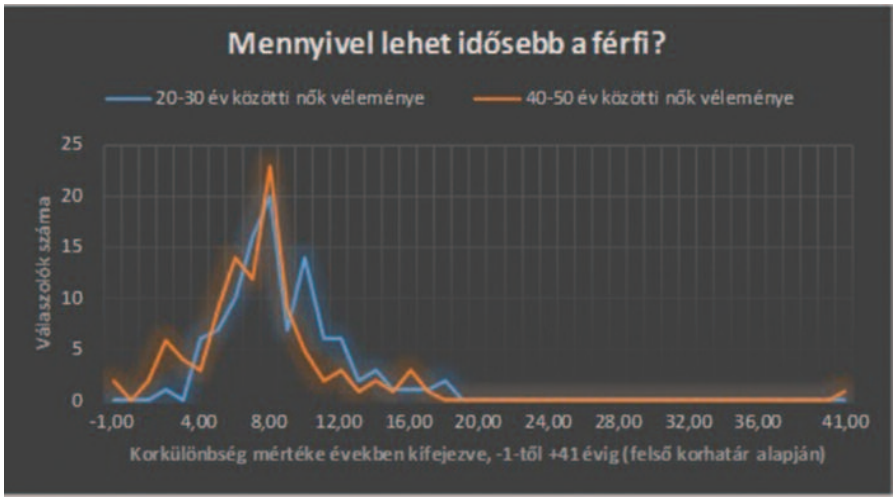

vajon mennyit változik 20 év távlatában a nők elképzelése a korkülönbségről. Itt is korcsoportonként 103-103 értelmiségi társkereső hölgy adatlapját tanulmányoztam át *(2.)*.

A férfiakhoz hasonlóan, a maximum 8 évnyi korkülönbség vezetett kimagaslóan mindkét női korosztálynál. Az idősebb nőknél itt is előfordultak olykor szélsőségesebb értékek úgy, mint a csak fiatalabb férfiak megnevezése, mint szóba jövő partner: legfeljebb egy évvel nála fiatalabb, vagy még annál is ifjabb társ személyében, illetve egy esetben a 41 évvel idősebb barát is elfogadhatónak tűnt. Elgondolkodva a fenti eredményeken, azt is megnéztem, ugyanezek a hölgyek milyen korú urakat fogadnának el legfiatalabb társként *(3.)*.

A huszonévesek legfeljebb 5, de legtöbb esetben csak két évvel fiatalabb férfit tudnának elképzelni maguk mellé, vagy a saját korosztályukat preferálnák. A negyvenesek már jóval engedékenyebbek, hisz egyesek a 15-20 évvel ifjabb lovagokat sem űznék el maguktól. A huszonévesekhez képest inkább van miből engedniük, mégis közülük is legtöbben a két évvel fiatalabb társat jelölték meg alsó korhatárként.

Megjegyzésként megemlíteném, hogy a 40-es nők 66%-ának volt már saját gyermeke, vagyis a fennmaradó 34% számára, ha még nem zárta ki a gyermekáldás lehetőségét, akkor a fiatalabb, szexuálisan aktívabb partnerek biológiai szempontból is kecsegtetőbbek lehetnek.

Madonna sorra fiatalabb férfiakat választ

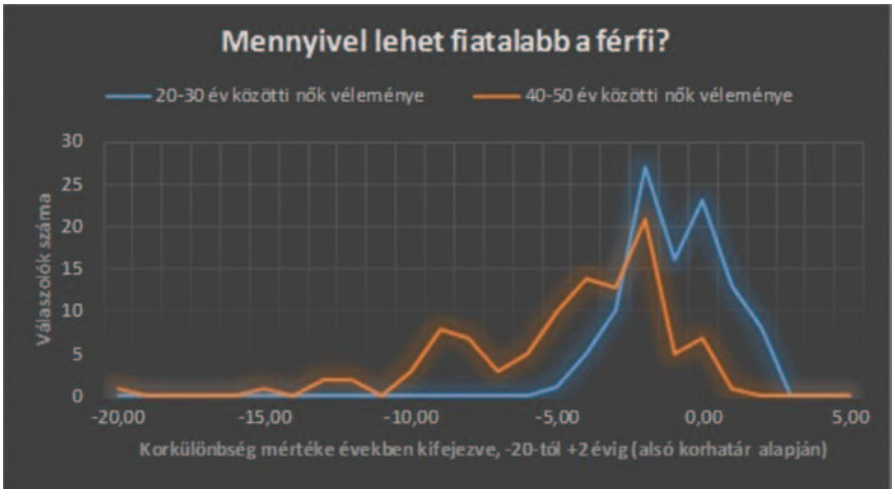

Úgy az uraknál, mint a hölgyeknél úgy tűnik, hogy az idő múlásával, a korosodással, nagyobb valószínűséggel fordulnak elő szélsőséges választások – vagy legalábbis annak valószínűségét nem zárják ki. Mivel ezek a párkapcsolatok jelentik a kivételeket a megszokotthoz képest, ha ilyen párokkal találkozunk, meglepődünk, megállunk és elgondolkozunk: vajon mit szerettek meg egymásban?

Sok szempontból lehetne még elemezni a kapcsolatokat, megnézhetnénk például a fiatal (huszonéves) férfi-idős nő dimenzióban is a korkülönbséget, illetve a 60 év fölötti korosztályt is nagyító alá vehetnénk, de ez már meghaladja jelen tanulmány kereteit. ■